

Ι Σ Π Α Ν Ι Α

Εἶνε τῶντι μεγαλοπρεπὲς τὸ θέαμα. Δι' ἐνὸς βλέμμα-
τος περιβάλλει τις ὁλόκληρον τὴν Σαραγῶσσαν. Ἰδοὺ ἡ
μεγάλη ὁδὸς Κόζο, ὁ περίπατος τῆς Ἀγίας Ἐγκράτειας,
τὰ προάστεια· καὶ ἐδῶ κάτω οἱ χρωματιστοὶ θόλοι τῆς
Παναγίας τοῦ Pilar, τοὺς ὁποίους νομίζει τις ὅτι δύνα-
ται νὰ ψαύσῃ· ὀλίγον ἀπωτέρω ὁ ὑψηλὸς πύργος τῆς Σέο,
παρεκεῖ ὁ περίφημος Ἴβηρ, ὅστις περιβάλλει τὴν πόλιν
διαγράφων μεγαλοπρεπῆ καμπύλην, καὶ ἡ εὐρεῖα κοιλάς,
ἐρωτευμένη, ὡς λέγει ὁ Θεοβάλτης, μὲ τὴν διαύγειαν τῶν
ὕδατων καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ροῦ αὐτοῦ, καὶ ἡ Huerba
καὶ αἱ γέφυραι καὶ αἱ ράχεις, αἵτινες ἐνθυμίζουσι τόσας
αἱματηρὰς συγκρούσεις καὶ ἀπεγνωσμένους ἐφόδους!

Ὁ φύλαξ ἀνέγνωσεν ἐπὶ τοῦ προσώπου μου τὰς σκέ-
ψεις, αἵτινες διήρχοντο ἐκ τοῦ νοῦ μου καὶ οἰοεὶ συνε-
χίζων ὁμιλίαν ὑπ' ἐμοῦ ἀρξαμένην, ἀνέλαβε νὰ μοὶ δεῖξῃ
τὰ σημεῖα, δι' ὧν εἰσήλασαν οἱ Γάλλοι, καὶ ὅπου οἱ πο-
λίται ἡμύνθησαν ἐρρωμένως.

— Ἐκεῖνο ὅπου μᾶς ἔκαμε νὰ παραδοθῶμεν, μοὶ εἶπε,
δὲν ἦσαν αἱ βόμβαι τῶν Γάλλων· ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἐκαίμεν
τὰ σπίτια μας καὶ τὰ ἐτινάζαμεν εἰς τὸν ἀέρα μὲ τῆς μί-
ναις· ἀλλὰ ἦτο ἡ ἐπιδημία. Τὰς τελευταίας ἡμέρας πε-
ρισσότεροι τῶν δεκαπέντε χιλιάδων ἀνδρῶν ἀπὸ ταῖς σα-
ράντα χιλιάδες, ὅπου ὑπερασπίζοντο τὴν πόλιν ἐμβήκαν
εἰς τὰ νοσοκομεῖα. Δὲν ἐπροφθάναμεν νὰ μαζεύωμεν τοὺς
πληγωμένους καὶ νὰ θάπτωμεν τοὺς ἀποθνήσκοντας. Οἱ
σωροὶ εἰς τοὺς ὁποίους εἶχαν μεταβληθῇ τὰ σπίτια ἦσαν
σκεπασμένοι ἀπὸ πτώματα σάπια τὰ ὅποια ἐμόλυναν τὴν
ἀτμοσφαῖραν. Τὸ ἐν τρίτον ἀπὸ τὰς οἰκοδομὰς εἶχε κα-
ταστραφῇ, καὶ ὅμως κανεὶς δὲν ἔλεγε νὰ παραδοθῶμεν,
ἐκεῖνος δὲ ὅπου θὰ ἔλεγεν αὐτὸ θὰ ἐφρονέυετο ἀμέσως. Εἰς
κάθε πλατεῖαν ἦτο ἕτοιμον δι' αὐτὸν καὶ ἐν ἱκρίωμα.
Ὅλοι ἐπροτιμούσαμεν νὰ ἀποθάνωμεν εἰς τὰ ὁδοφράγ-
ματα, νὰ καῶμεν, νὰ ταφῶμεν εἰς τοὺς σωροὺς τῶν ἐρει-
πίων παρὰ νὰ ὑποκύψωμεν. Ἀλλ' ὅταν ὁ Παλαφῶξ ἀπέ-
θανεν, ὅταν ἐγίνε γνωστὸν ὅτι οἱ Γάλλοι εἶχαν νικήσει
εἰς ἄλλα μέρη, καὶ ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον καμμία ἐλπίς,
ἠναγκάσθημεν νὰ καταθέσωμεν τὰ ὅπλα. Ἀλλὰ οἱ πολε-
μισταὶ τῆς Σαραγῶσσης παρεδόθησαν ἐντίμως καὶ ἐνδό-
ξως, ὅταν δὲ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο οἱ στρατιῶται, οἱ χωρικοί,
οἱ μοναχοί, τὰ παῖδιά, περὶ καὶ κόκκαλο, μὲ ξεσχισμένα
φορέματα, γεμάτοι ἀπὸ πληγὰς καὶ καταιματωμένοι
ἔκαμαν παρέλασιν ἔμπροσθεν τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων,
οἱ νικηταὶ ἀνεντρίχιασαν ἀπὸ σεβασμὸν καὶ δὲν ἐτόλμη-
σαν νὰ χαρῶσι διὰ τὴν νίκην! Ὁ ἔσχατος ἀπὸ τοὺς χω-
ρικοὺς μᾶς εἰμποροῦσε νὰ κρατῇ τὸ μέτωπον ὑψηλότερα
ἀπὸ τὸν πρῶτον στρατάρχην των.—Zaragoza, καὶ προ-
φέρων τὰς λέξεις ταύτας ἦτο μεγαλοπρεπῆς, ha escupido
en la cara a Napoleon! (ἡ Σαραγῶσσα ἐπτυσεν εἰς τὸ
πρόσωπον τοῦ Ναπολέοντος!)

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐσκέφθην τὴν ἱστορίαν τοῦ Θιέρ-
σου, καὶ ἡ ἀνάμνησις τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐξιστορήσεως τῆς
κλῶσεως τῆς Σαραγῶσσης διήγειρεν ἐν ἐμοὶ αἰσθημὰ τι
ἀγανακτήσεως. Οὕτε μία γενναία λέξις περὶ τῆς ἐνδόξου
ἐκাতόμβης τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου λαοῦ! Ἡ ἀνδρεία των,
δι' αὐτόν, δὲν εἶνε ἄλλο ἢ ἀγριὸς φανατισμὸς, ἡ κενό-
δοξος πολεμικὴ μανία χωρικῶν ἀπηυδνημένων ἐκ τοῦ μι-
σητοῦ βίου τῶν ἀγρῶν καὶ μοναχῶν κεκορεσμένων ἐκ τῆς
μοναξίας τοῦ κελλείου. Ἡ ἥρωικὴ αὐτῶν ἐπιμονὴ ἐκλαμβά-
νεται ὡς ἀνόητον πείσμα, καὶ ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη

ὡς ἡλιθία ἀλαζονεία. Ἐκεῖνοι δὲν ἀπέθνησκον pour cet
idéal de grandeur, ὅπερ ἐθέρμαινε τὰ στήθη τῶν αὐτο-
κρατορικῶν στρατιωτῶν! Ὡσανεὶ ἡ ἐλευθερία, ἡ δικαιο-
σύνη, ἡ τιμὴ ἐνὸς λαοῦ ἀξίζουσιν ὀλιγώτερον τῆς φιλοδο-
ξίας ἐνὸς αὐτοκράτορος, ὅστις τὸν κυριεύει διὰ προδοσίας,
καὶ θέλει νὰ τὸν κυβερνήσῃ διὰ τῆς βίας!...

Ὁ ἥλιος ἦτο περιττὴν δύσιν του, οἱ πύργοι καὶ τὰ κω-
δωνοστάσια τῆς Σαραγῶσσης ἐφωτίζοντο ὑπὸ τῶν τελευ-
ταίων ἀκτίνων, ὁ οὐρανὸς ἦτο διαυγέστατος, ἔρριψα πέραξ
ἐν ἐπὶ βλέμμα ὅπως ἀποτυπώσω καλῶς ἐν τῇ μνήμῃ μου
τὸ θέαμα τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐξοχῆς, καὶ πρὶν ἢ στραφῶ
ὅπως κατέλθω, εἶπον εἰς τὸν φύλακα, ὅστις μὲ παρετήρει
μὲ ὕψος εὐμενοῦς περιεργείας:

— Νὰ διηγῆσαι εἰς τοὺς ξένους οἱ ὅποιοι ἀπὸ σήμερον
καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἔρχωνται νὰ ἐπισκέπτονται τὸν πύρ-
γον, ὅτι μίαν ἡμέραν ἕνας νέος Ἰταλός, ὀλίγας ὥρας προτοῦ
ν' ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Καστιλίαν, χαιρετίζων διὰ τελευ-
ταίαν φορὰν ἀπὸ αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἐξώστην, τὴν πρωτεύου-
σαν τῆς Ἀραγῶνος, ἀπεκάλυψε τὴν κεφαλὴν του μὲ τὸ
βαθύτερον αἰσθημα τοῦ σεβασμοῦ, οὕτω, καὶ ὅτι μὴ δυ-
νάμενος νὰ ἀσπασθῇ ἐπὶ τοῦ μετώπου ἕνα πρὸς ἕνα ὅλους
τοὺς ἀπογόνους τῶν ἡρώων τῶν 1809 ἔδωκεν ἕνα ἀσπα-
σμόν εἰς τὸν φύλακα.

Καὶ τῷ ἔδωκα αὐτόν, καὶ μοὶ τὸν ἀνταπέδωκε, καὶ
ἀπῆλθον εὐχαριστημένος, καὶ αὐτὸς ἐπίσης, καὶ ἄς γελάσῃ
ὁποῖος θέλει.

Μετὰ τοῦτο ἐνόμισα ὅτι δύναμαι νὰ λέγω ὅτι εἶδον
τὴν Σαραγῶσσαν καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἀνα-
κεφαλαιῶν τὰς ἐντυπώσεις μου. Εἶχον ὅμως μεγάλην ἐπι-
θυμίαν νὰ συνδιαλεχθῶ ἐπ' ὀλίγον μετὰ τινος ἀγαθοῦ
ἀστοῦ, καὶ ἀφοῦ προσγευμάτισα ἐπορεύθην εἰς τὸ καφε-
νεῖον, ὅπου εὗρον ἀμέσως ἕνα κτηματίαν καὶ ἕνα ἐργαστη-
ριάρχην, οἵτινες μετὰ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ροφήμα-
τος τῆς σοκολάτας, μοὶ ἐξέθεσαν τὴν πολιτικὴν καταστά-
σιν τῆς Ἰσπανίας, καὶ τὰ δραστηριώτερα μέσα δι' ὧν θὰ
ἐσώζετο τὸ κλυδωνιζόμενον σκάφος τῆς πολιτείας.

Εἶχον ἀντίθετα φρονήματα. Ὁ εἰς, ὁ ἐργαστηριάρχης,
ἀνθρωπίσκος, ρινόσιμος, μὲ ὀγκῶδες ὑπερσάρκωμα μετὰ
τῶν δύο ὀφθαλμῶν, ἤθελε τὴν ὁμοσπονδιακὴν δημοκρατίαν,
ἀνευ ἀναβολῆς, τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἐσπέραν προτοῦ νὰ κα-
τακληθῇ, καὶ ἔθετεν ὡς ὅρον ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διὰ τὴν
εὐδαιμονίαν τῆς νέας κυβερνήσεως, νὰ τουφεκισθῶσιν ὁ
Σεράνος, ὁ Σαγάστας καὶ ὁ Ζορίλλας, ἵνα πεισθῶσιν
ἀπαξ διὰ παντὸς que no se chanzee con el pueblo espa-
ñol, (ὅτι δὲν χορατεύουν μὲ τὸν ἰσπανικὸν λαόν).

— Y el rey de Ustedes, συνεπέρανε στρεφόμενος πρὸς
με, (εἰς δὲ τὸν βασιλέα, τὸν ὅποιον μᾶς ἐστείλατε σεις),
— συγγνώμην, ἀγαπητέ μου Ἰταλέ, ἐὰν ὁμιλῶ εἰλικρινῶς—
εἰς δὲ τὸν βασιλέα σας ἐν εἰσιτήριον πρώτης θέσεως διὰ
νὰ ἐπιστρέψῃ a la hermosa Italia (εἰς τὴν ὡραίαν Ἰτα-
λίαν), ὅπου πνέει καλλίτερος ἀὴρ διὰ τοὺς βασιλεῖς.

— Somos españoles (εἰμεθα Ἰσπανοί), προσέθηκε, καὶ
δὲν θέλωμεν ξένους οὔτε βρασμένους, οὔτε ὠμούς!

— Νομίζω ὅτι ἐνόησα τὸ πνεῦμα τῆς ὁμιλίας του, εἶ-
πον πρὸς τὸν κτηματίαν, καὶ ὑμεῖς πῶς νομίζετε ὅτι θὰ
ἐσώζετο ἡ Ἰσπανία;

— No hay mas que un medio! (δὲν ὑπάρχει εἰμὴ
ἐν μέσον!) ἀπεκρίθη μὲ ὕψος μεγαλοπρεπές. Ὁμοσπονδι-

ακὴ δημοκρατία, — εἰς τοῦτο συμφωνῶ μὲ τὸν φίλον μου, — ἀλλὰ μὲ πρόεδρον τὸν Δὸν Ἀμεδαῖον!

Ὁ φίλος ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Ἐπαναλαμβάνω: μὲ τὸν Δὸν Ἀμεδαῖον ὡς πρόεδρον! Εἶνε ὁ μόνος ἄνθρωπος ποῦ εἴμπορεῖ νὰ κρατήσῃ εἰς τὰ πόδια τῆς τῆν δημοκρατίαν. Δὲν εἶνε ἰδική μου μόνον γνώμη, εἶνε ἡ γνώμη πολλῶν. Ἄς ἐξηγήσῃ εἰς τὸν πατέρα του ὁ Δὸν Ἀμεδαῖος, ὅτι ἐδῶ μὲ τὴν μοναρχίαν δὲν γίνεται τίποτε, ἄς καλέσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν τὸν Καστελάρ, τὸν Φιγουέραν, τὸν Pi y Margal, ἄς ἀνακηρύξῃ τὴν δημοκρατίαν, ἄς ἐκλεχθῇ πρόεδρος καὶ ἄς εἴπῃ εἰς τὴν Ἰσπανίαν. «Κύριοι, τώρα διατάσσω ἐγώ, καὶ ὅστις δὲν ὑπακούει, ξύλο!» Καὶ τότε μόνον θὰ ἔχωμεν ἀληθῆ ἐλευθερίαν.

Ὁ ἐργαστηριάρχης, ὅστις δὲν ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία ἔγκειται εἰς τὸ ξύλον, διεμκρτυρήθη. Ὁ ἄλλος ἀνταπήντησε καὶ ἡ φιλονεικία διήρκεσεν ἀρκετὴν ὥραν. Μετὰ ταῦτα ὠμίλησαν περὶ τῆς βασιλίσσης, καὶ ὁ κτηματίας ἐδήλωσεν ὅτι καίτοι ἦτο δημοκρατικός, οὐχ ἤττον ἔτρεφε διὰ τὴν Δόννα Βικτωρίαν βαθύτατον σεβασμὸν καὶ ἐνθερμον θαυμασμὸν.

— Tiene mucho de aquí (ἔχει πολὺ ἐδῶ), εἶπεν ἐγγίζων διὰ τοῦ δακτύλου τὸ μέτωπον. Es verdad que sabe el griego? (εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἰδεύει τὴν ἑλληνικὴν;)

— Καὶ πῶς! ἀπήντησα.

— Ἀκούεις; εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν ἄλλον.

— Ναί, ἐφέλλισεν ὁ ἐργαστηριάρχης, ἀλλὰ ἡ Ἰσπανία δὲν κυβερνᾶται μὲ τὰ ἑλληνικά.

Ὁ μολόγσι ὅμως καὶ οὗτος, ὅτι προκειμένου νὰ ἔχωσι βασιλίσσαν, βεβαίως ἦτο προτιμότερον νὰ εἶνε μία σοφὴ καὶ πεπαιδευμένη, digna de sentarse en el trono de Isabel la Católica (ἄξιαν νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Καθολικῆς Ἰσαβέλλας), ἥτις ὡς εἰξεύρουσι πάντες, ἐγίνωσκε τὴν λατινικὴν ὡς τέλειος καθηγητής, παρὰ νὰ εἶνε καμμία ξεμυαλισμένη ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουσι τίποτε ἄλλο εἰς τὸν νοῦν των, εἰμὴ τοὺς χοροὺς καὶ τοὺς εὐνοομένους των. Ἐν ἐνὶ λόγῳ δὲν ἤθελε νὰ βλέπῃ ἐν Ἰσπανίᾳ τὸν οἶκον τῆς Σαβόγιας, ἀλλ' ἐὰν ὑπῆρχέ τι δυνάμενον νὰ τὸν κάμψῃ ὀλίγον ὑπὲρ αὐτοῦ, ἦσαν τὰ ἑλληνικά τῆς βασιλίσσης. Τί εὐγενὲς δημοκρατικός!

Ὑπάρχει ἐν τούτοις παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ ποιά τις γενναιοφροσύνη καὶ ψυχικὴ δύναμις, αἵτινες δικαιολογοῦσι τὴν περὶ αὐτοῦ ἐντιμὸν φήμην.

Ὁ Ἀραγωνίος ἐν Ἰσπανίᾳ εἶνε σεβαστός. Ὁ λαὸς τῆς Μαδρίτης, ὅστις ἐλέγχει τοὺς Ἰσπανοὺς ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν, χαρακτηρίζων τὸν Καταλωνὸν ὡς ἀγροῖκον, τὸν Ἀνδαλουσιανὸν ὡς μάταιον, τὸν Οὐαλεντιανὸν ὡς ἀγριον, τὸν Γαλικιανὸν ὡς ἀθλιον καὶ τὸν Οὐάσκωνα ὡς ἀπέδευτον, ὁμιλεῖ μετὰ τινος ἐπιφυλακτικότητος περὶ τῶν ὑπερηφάνων τέκνων τῆς Ἀραγωνίας, οἵτινες κατὰ τὸν δέκατον ἑννατον αἰῶνα ἔγραψαν διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν αἵματος τὰς ἐνδοξοτέρας σελίδας τῆς ἱστορίας τῆς Ἰσπανίας.

Τὸ ὄνομα τῆς Σαραγώσσης ἔχει παρὰ τῷ λαῷ ὡς κραυγὴ ἐλευθερίας καὶ παρὰ τῷ στρατῷ ὡς κραυγὴ πολέμου. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ρόδον ἀνευ ἀκανθῶν, ἡ εὐγενὴς αὕτη ἐπαρχία εἶνε ἐστία ταραχοποιῶν δημαγωγῶν, ἀρχηγῶν ἐπαναστατικῶν στιφῶν, ἀνθρώπων θερμοκεφάλων καὶ τολμηρῶν, οἵτινες μεγάλας παρέχουσιν ἀνησυχίας εἰς πάσας τὰς κυβερνήσεις. Ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ θωπεύῃ τὴν Ἀραγῶνα ὡς τινα υἱὸν κακὸν καὶ ὀρμητικόν, ὅστις ἂν ὅχι τι ἄλλο φέρει τὸν οἶκον εἰς ἀναστάτῳσιν.

Ἡ εἰσοδος τοῦ βασιλέως Ἀμεδαίου εἰς Σαραγῶσσαν καὶ ἡ βραχεῖα αὐτόθι διαμονή του ἐν ἔτει 1871, παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τινα γεγονότα, ἀξία διηγήσεως, οὐ μόνον διότι ἀναφέρονται εἰς τὸν ἡγεμόνα, ἀλλὰ διότι ἀποτελοῦσιν εὐγλωττον ἀπόδειξιν τοῦ χαρακτήρος τοῦ

λαοῦ. Καὶ πρὸ πάντων ὁ λόγος τοῦ δημάρχου, περὶ οὗ τόσος ἐγένετο πάταγος ἐν τε τῇ Ἰσπανίᾳ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ὡς κλασικοῦ παραδείγματος δημοκρατικῆς αὐθαδείας.

Ὁ βασιλεὺς ἔφθασε πρὸς τὸ ἐσπέρας εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, ἔνθα ἀνέμενον αὐτὸν οἱ ἀντιπρόσωποι πολλῶν δήμων, σωματείων, στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν συλλόγων διαφόρων πόλεων τῆς Ἀραγωνίας. Μετὰ τὰς συνήθεις ζητωκραυγὰς καὶ τὰς συνήθεις ἐπευφημίας ἐγένετο σιγὴ καὶ ὁ δήμαρχος τῆς Σαραγώσσης, παρουσιασθεὶς εἰς τὸν βασιλέα, ἀνέγνωσε μετ' ἐμφαντικοῦ τόνου τὸν ἐξῆς λόγον.

[Ἐπεται συνέχεια].

Π. Α. ΒΑΛΒΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑΚΙΑ

4.

Ἀγαπητέ μου,

Ὁνομάζεις λοιπὸν καὶ σὺ ἐργωιστὴν — τὸ ἐναντίον τοῦ μετριοφρον, — ἐκεῖνον ποῦ φαίνεται πῶς ἔχει γιὰ τὸν ἑαυτὸ του μὴν ἰδέα πολὺ ἢ λίγο πειρὸ μεγάλη, ἀπὸ τὴν ἰδέα ποῦ ἔχουν οἱ ἄλλοι γι' αὐτόν. Πολὺ καλὰ, τὸ παραδέχομαι. Μὰ δὲ πιστεύεις τάχα καὶ σὺ πῶς φυσικὰ κάθε ἄνθρωπος ἀπὸ πεποίθησιν, ἀδιάφορο ἂν ψεύτικη ἢ ἀληθινή, ἔχει ἰδέα γιὰ τὸν ἑαυτὸ του πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ κείνη, ποῦ ἔχει γι' αὐτόν ὁ κόσμος, τοῦλάχιστον ὁ κόσμος, ποῦ συναναστρέφεται καὶ ποῦ τὸν ξέρει; Ἄν το παραδεχθῇς αὐτό, θὰ παραδεχθῇς βέβαια τότες πῶς γιὰ νὰ μὴ φαίνεται κανεὶς στοὺς ἄλλους ἐργωιστὴς παρὰ μετριοφρον, πρέπει νὰ ὑποκρίνεται πῶς νομίζει τὸν ἑαυτὸ του, ὅσο τοῦλάχιστο καὶ οἱ φίλοι του, ἂν ὅχι καὶ κατώτερο. Μὲ ἄλλους λόγους, ἂν δὲν φαίνεται κανεὶς ἐργωιστὴς εἰς τοὺς ἄλλους, θὰ φαίνεται ὑποκριτὴς εἰς τὸν ἑαυτὸ του, καὶ ἀρκεῖ νὰ κάμῃ ἓνας τὸν ἀπλὸ αὐτὸ συλλογισμό γιὰ νὰ καταλύῃ ὅλη τὴ ψευτιά καὶ τὴν ἀδιαντροπία τῶν λεγομένων μετριοφρόνων. Γιὰ μένα, ἀγαπητέ μου, προτιμῶ νὰ ἦμαι ἐργωιστὴς κατὰ τὴν γνώμη τῶν ἄλλων, παρὰ πραγματικῶς ὑποκριτὴς. Ἀπ' ὅλους μάλιστα τοὺς μεγάλους μετριοφρονας προτιμῶ τοὺς μεγάλους ἐργωιστὰς — καὶ ἄμποτε νὰ εὑρίσκα πολλούς! — ὅχι μονάχα γιὰ τὸ λόγο ποῦ εἶπα παραπάνω, παρ' ἀκόμα γιὰτὶ ξέρω πῶς κάθε ἀληθινὴ ἀξία — ξέχωρα τὸρ' ἀπ' τὴ φυσική, τὴν ἀνθρώπινη πεποίθησιν ποῦ θάχῃ στὸν ἑαυτὸ της, — ἔχει καὶ τὴ συναισθησὴ της, τὴ φιλοσοφικὴ της συνείδησιν, τόσο καθαρότερη, ὅσο τελειότερο εἶνε τὸ μυαλό. Γι' αὐτὸ ἡ μετριοφροσύνη εἶνε ἀπλούστατα μὲ κοινωνικὴ ἀρετὴ — ἐν τῇ ἀξίζει καὶ τέτοιο ὄνομα — δηλαδὴ συνθηματικὴ, ποῦ τὴν φυλάγῃ, μαζὶ μὲ τόσες ἄλλες ὑποκρισίες, καθέννας ἀπὸ κείνους ποῦ θεωροῦν χρέος καλοαναθερμμένου νὰ σεβασθοῦν αὐστηρὰ καὶ καταγράμματα τὸν κώδικα τῆς σημερινῆς κοινωνίας.

Ἐνας ποιητής, ἀπὸ τοὺς πειρὸ γνωστοὺς καὶ ξακουσμένους τοῦ τόπου μας, ἔγραψε ἐδῶ καὶ λίγες ἡμέρες σ' ἓνα νέο φίλο μου, ποῦ του ζήτησε τὴν ἀδεια καὶ τὴν τιμὴ νὰ του ἀφιερῶσιν κάτι τί: «Θὰ λογισθῶ πολὺ εὐτυχὴς ἂν εἰς τὴν Δόξαν, ἥτις σὰς περιβάλλει, συνδέσητε καὶ τὸ ἐμὸν Ταπεινότατον ὄνομα.» Παραβάλε τώρα αὐτὰ μ' ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ διάλογο κινέζικο καὶ πές μου πειρὸ ἀπὸ τὰ δυὸ σὺ φαίνεται σχετικῶς περισσότερον γελοῖο:

— Πόσα ὠραϊότατα καὶ ἐξυπνότατα καὶ πολυτιμώτατα παιδιὰ ἔχεις, ἀφέντη μου;

— Ἐχω πέντε ἀσχημώτατα καὶ κακορροϊζικά ζωῦφια, ποῦ δὲν εἶνε ἀξία οὔτε νὰ τα ξυλοφορτόνῃ ὁ Ταπεινός-τος δουλός σου.

ΚΡΥΦΟΣ